

Як правильно оформити неповнолітнього працівника

З якого віку дозволено брати на роботу?

Кодекс законів про працю (КЗпП) дозволяє працювати з 16 років. Водночас існує декілька винятків. З 15 років можна працювати, якщо на це дав згоду один із батьків або особа, яка їх замінює.

Крім того, допускається оформлення 14-річних учнів загальноосвітніх шкіл, професійно-технічних і середніх спеціальних навчальних закладів для виконання легкої роботи, що не шкодить здоров'ю і не заважає навчанню. Але виключно у вільний від навчання час, наприклад на канікулах, з дозволу одного з батьків або особи, яка їх замінює.

За яких умов можуть працювати неповнолітні?

Неповнолітні особи (від 14 до 18 років) у трудових правовідносинах мають ті самі права, що й повнолітні. Водночас вони користуються низкою суттєвих пільг щодо охорони праці, робочого часу, відпусток і деяких інших умов праці.

Максимальна тривалість робочого часу

Неповнолітні можуть працювати лише скорочений робочий час:

- 16–18 років – до 36 годин на тиждень
- 15–16 років – до 24 годин на тиждень
- учні 14–15 років (під час канікул) – до 24 годин на тиждень

Якщо у вас працюють учні протягом навчального року, максимальна тривалість їхнього робочого часу удвічі менша:

- 16–18 років – до 18 годин на тиждень
- 15–16 років – до 12 годин на тиждень
- 14–15 років – до 12 годин на тиждень

Які види робіт заборонені для неповнолітніх

Підлітки не можуть працювати у небезпечних і шкідливих умовах, під землею, на теплових і атомних електростанціях, на нафто- і газовидобувних підприємствах та інших роботах із [Переліку важких робіт і робіт зі шкідливими і небезпечними умовами праці](#). Їх не можна залучати до нічних (з 22:00 до 6:00), понаднормових робіт і робіт у вихідні дні.

Працівники до 18 років також не можуть переміщувати та підіймати речі вагою більше [граничних норм](#). Крім того, вантажна робота обмежується за часом – не більше однієї третини робочого часу. Іншими словами, якщо працівник працює 7 годин на день, то вантажна робота не повинна тривати більше 2,3 години.

Як оформити трудові відносини з підлітком?

Перш за все, трудовий договір із неповнолітнім працівником укладайте лише у письмовій формі (!).

Важливо: у потенційного неповнолітнього працівника не повинно бути медичних протипоказань. Тому він має пройти медичне обстеження і надати довідку. Такий профогляд має стати щорічною традицією – допоки працівнику не виповниться 21 рік.

Крім того, ви не можете встановлювати випробувальний термін для неповнолітніх під час приймання на роботу.

Детальніше про оформлення читайте в інфографіці:

ЯК ОФОРМИТИ НЕПОВНОЛІТНЬОГО ПРАЦІВНИКА

Крок 1

Перевірте документи:

- паспорт або свідоцтво про народження
- трудову книжку (за наявності)
- згоду одного з батьків або особи, що їх замінює (якщо працівнику 14–15 років)

Крок 2

Поінформуйте потенційного працівника про умови праці на підприємстві та графік роботи, необхідність попереднього медичного огляду

Крок 3

Після проходження медогляду **укладіть письмовий трудовий договір**

Крок 4

Видайте наказ (розпорядження) про прийняття на роботу:

- у довільній формі
- за типовою формою № П-1

Крок 5

Внесіть відомості про прийняття неповнолітнього до Журналу обліку працівників, які не досягли 18-річного віку, зазначте дату народження

Крок 6

Повідомте Державну податкову службу України про прийняття працівника на роботу за затвердженою формою в електронному чи паперовому вигляді. Надану інформацію вносять до реєстру страхувальників та реєстру застрахованих осіб

Крок 7

Пам'ятайте про належний кадровий облік:

- оформіть особову справу
- заповніть особову картку форми № П-2
- зробіть запис до трудової книжки, якщо вона є*
- проведіть вступні інструктажі, ознайомте з посадовими обов'язками та локальними нормативними актами (колективний договір, правила внутрішнього трудового розпорядку тощо)

Крок 8

Відтепер неповнолітній працівник може розпочати роботу

Важливо! Випробувальний термін не встановлюється для осіб до 18 років

* Якщо неповнолітній працевлаштовується вперше, роботодавець повинен протягом 5 днів після прийняття на роботу оформити на нього трудову книжку на вимогу працівника. Зараз триває перехід на електронний облік

Джерело: Кодекс законів про працю (статті 24, 26, 48, 189, 191)

Як нараховується заробітна плата?

Неповнолітні хоча й працюють менше, проте зарплату отримують як дорослі при повній тривалості робочого часу.

За відрядної форми оплати (за обсягом виконаної роботи) також враховуються розцінки для дорослих працівників – з доплатою за різницю між тривалістю роботи.

Оплата праці учнів загальноосвітніх шкіл, професійно-технічних і середніх спеціальних навчальних закладів, які працюють у вільний від навчання час, відбувається пропорційно відпрацьованому часу або від виробітку. Підприємства можуть встановлювати учням доплати до заробітної плати.

Щорічна й додаткові відпустки

Працівники-підлітки мають щороку відпочивати не менше 31 календарного дня. Водночас можуть взяти відпустку в будь-який зручний для них час у повному обсязі без необхідності відпрацьовувати півроку безперервної роботи.

Учні й студенти також можуть брати додаткові оплачувані відпустки для складання іспитів, так само як інші працівники.

Гарантії для працевлаштування неповнолітніх

Знайти роботу без досвіду – той ще виклик, тому держава встановлює спеціальну квоту (5% працівників за попередній рік для організацій, що мають понад 20 працівників) для певних категорій працівників, включно з неповнолітніми:

- випускники загальноосвітніх, професійно-технічних і вищих навчальних закладів, які працевлаштовуються вперше
- діти-сироти та діти, позбавлені батьківського піклування
- особи, яким виповнилося 15 років і які за згодою одного з батьків або особи, яка їх замінює, можуть, як виняток, прийматися на роботу

Законодавство дозволяє розірвати трудовий договір на вимогу батьків, усиновителів і піклувальників неповнолітнього, а також держорганів – якщо така робота шкодить здоров'ю працівника або порушує його інтереси.